Проект!

ЗАКОН ЗА ПРОЗРАЧНОСТ И ПОЧТЕНОСТ В УПРАВЛЕНИЕТО

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда реда и условията за осъществяване на представителство на интереси в Република България.

Чл. 2. Като зачита и подкрепя конституционното право на всеки гражданин да изразява мнение и да го разпространява, този закон има за цел да осигури прозрачност, равноправен достъп и ред, по който всички заинтересовани физически и юридически лица – представители на интереси, да изразяват вижданията си и да оказват въздействие в процеса на изработване на нормативни актове и на други актове по чл. 3, ал. 1, които имат значение за формулиране на основните насоки на обществено развитие.

Чл. 3. (1) Представителство на интереси по смисъла на този закон е всяка устна или писмена комуникация с лице по чл. 5, осъществявана в полза на обществени, групови или частни интереси, с цел оказване на влияние при вземането на решения относно създаването, изменението и съдържанието на:

1. нормативните актове;
2. общите административни актове;
3. стратегически планове, програми и други документи с такава характеристика – национални, на Европейския съюз или на международни организации, в които Република България участва;
4. други актове, предвидени в закон.

(2) Не е представителство на интереси по смисъла на този закон комуникацията, която се осъществява с лице по чл. 5 от:

1. лица, заемащи публична длъжност, при осъществяване на правомощията им;
2. публични органи, когато осъществяват своите правомощия по закон;
3. физическо лице, действащо в личното си качество и в личен интерес.

Чл. 4. (1) По смисъла на този закон представител на интереси или заинтересовано лице е всяко физическо или юридическо лице, включително негов клон, независимо от правната му форма, което в защита на обществен, групов или частен интерес се стреми да окаже влияние на органите и лицата по чл. 5 при взимане на решение относно създаването, изменението и съдържанието на актовете по чл. 3, ал. 1.

(2) Представители на интереси са и групи от лица, изразяващи групов или обществен интерес, както и частен интерес на някой от участниците в групата.

(3) Не могат да бъдат представители на интереси лицата по чл. 5 за времето докато изпълняват съответната длъжност, както и до една година от прекратяване на пълномощията, на служебното или на трудовото им правоотношение във връзка с изпълняваната от тях дейност.

(4) Не могат да бъдат представители на интереси служителите в администрациите на лицата по чл. 5 за времето докато изпълняват съответната длъжност.

Чл. 5. Този закон се прилага при осъществяване на представителство на интереси пред:

1. Народното събрание, народните представители, експертите и съветниците към парламентарните комисии и парламентарните групи;

2. президента и вицепрезидента на Република България, техните съветници и секретари;

3. Министерския съвет, министър-председателя, заместник министър-председателите, министрите, заместник-министрите и членовете на политическите кабинети, включително съветниците и експертите към тях;

4. областните управители, кметовете, кметските наместници, председателите на общински съвети и общинските съветници;

5. ръководителите и членовете на други публични институции, които имат правомощия да приемат или издават нормативни и общи административни актове в определени области.

Глава втора
ПРИНЦИПИ НА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ

Чл. 6. Взаимодействието между органите и лицата по чл. 5 и представителите на интереси се осъществява при спазване на принципите на откритост, прозрачност, отчетност, добросъвестност и почтеност.

Чл. 7. (1) Принципът на откритост предполага възможност за ефективно участие и свободен достъп на гражданите до информация, свързана с вземането на публичните решения по чл. 3, ал. 1.

(2) Достъпът на заинтересованите лица до актовете по чл. 3, ал. 1, т. 1-3 се осъществява по реда, предвиден в Закона за нормативните актове, Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, Закона за местното самоуправление и местната администрация, Административнопроцесуалния кодекс, а за актовете по чл. 3, ал. 1, т. 4 – по реда, предвиден в съответния нормативен акт.

(3) Информацията по ал. 1 се предоставя по начин, който позволява лесен, навременен и открит достъп на всички заинтересовани лица до текста на обсъждания проект и до относимите към него документи и обстоятелства в машинно четим отворен формат.

(4) Редът за провеждане на лични срещи с представители на интереси също трябва да бъде регламентиран от съответната институция и публично оповестен на интернет страницата ѝ.

Чл. 8. (1) Принципите на прозрачност и отчетност предполагат проследимост на комуникацията между лицата по чл. 5 и представителите на интереси и на процеса по вземане на решения в съответствие с разпоредбите на този закон.

(2) За целите по ал. 1 органите и лицата по чл. 5 публикуват обобщена информация - справка за развитието на изготвените и публикувани за обществено обсъждане проекти на актове по чл. 3, ал. 1 и депозираните становища по тях заедно с обосновка за неприетите предложения.

(3) Справката по ал. 2 съдържа информация за лицето, от което изхожда становището, дали то действа от свое име, или защитава определена позиция от името на друго лице или група лица, датата, на която е постъпило становището.

(4) Справката се публикува на интернет страницата, на която е публикуван обсъжданият акт.

(5) Личните срещи с представители на интереси се отразяват в календар за срещи на лицето по чл. 5, който е свързан с Регистъра за прозрачност. Всеки орган и лице по чл. 5 поддържа календар за проведените срещи с представители на интереси на страницата на съответната институция в интернет, в който се отразява датата на срещата, присъствалите лица, обсъжданата тема. Когато срещите по даден въпрос са повече от една, описват се всичките, като се посочва пореден номер на срещата.

Чл. 9. Като проявление на принципите на прозрачност и отчетност органите и лицата по чл. 5 създават законодателен отпечатък, който осигурява проследяване, документиране и оповестяване на основните външни интервенции от началото до края на процеса по изготвяне и приемане на актовете по чл. 3, ал. 1 посредством свързаност между календарите за срещи на лицата по чл. 5, Портала за обществени консултации, поддържан от Министерския съвет, и интернет страницата на Народното събрание, на която се публикуват внесените законопроекти, предложенията по тях, докладите от обсъжданията в парламентарните комисии и стенограмите от пленарните заседания.

Чл. 10. (1) Принципът на добросъвестност и почтеност изисква представителите на интереси и техните адресати да действат в съответствие с етичните правила за осъществяване на представителство на интереси, а тези по чл. 13, ал. 1 – и по начин, който отговаря на най-високите стандарти за професионализъм.

(2) Представителите на интереси се идентифицират и посочват интереса, който защитават. Анонимни становища не се разглеждат.

(3) Когато е посочено, че становище изхожда от определена организация, то следва да е прието от членовете ѝ по съответния ред и да е подписано от овластен представител.

(4) Становищата и препоръките трябва да бъдат мотивирани, да се основават на факти и по възможност да бъдат документално подкрепени.

(5) Становища и препоръки, които съдържат клеветнически, обидни или нецензурни изказвания, не се разглеждат.

(6) Не се допуска контакт с адресата на становището да бъде осъществен по начин, различен от регламентирания и достъпен за всички лица.

(7) Органите и лицата, до които са адресирани становища, отговарящи на изискванията по ал. 2-6, са длъжни да ги разгледат внимателно и безпристрастно и да обсъдят всички направени предложения по разглежданите проекти.

Чл. 11. Като проявление на принципите на прозрачност, добросъвестност и почтеност, при провеждане на обществени консултации по реда на Закона за нормативните актове, Правилника за организацията и дейността на Народното събрание и Закона за местното самоуправление и местната администрация:

1. участниците в работни групи и консултативни съвети, които не са служители на институциите по чл. 5, са длъжни да декларират какви интереси представляват и да посочат свързаност, включително и минала за период от една година, с лица, които имат интерес от разглеждания въпрос; наличието на свързаност, както и представляваните интереси не са основание за отвод или самоотвод на член на работна група;

2. при изслушвания, организирани от Народното събрание, орган на изпълнителната власт или на местното самоуправление, в които участието е документирано, участниците, които не са служители на институциите по чл. 5, са длъжни да декларират какви интереси представляват и да посочат свързаност, включително и минала, с лица, които имат интерес от разглеждания въпрос.

Глава трета
РЕГИСТЪР ЗА ПРОЗРАЧНОСТ

Чл. 12. Регистърът за прозрачност, наричан по-нататък „Регистър“, е структурирана база данни в електронна форма, съдържаща обстоятелствата, вписани по силата на този закон за лицата по чл. 13, ал. 1.

Чл. 13. (1) На вписване в Регистъра подлежат представителите на интереси по смисъла на чл. 4, ако:

1. осъществяват представителство на интереси редовно по занятие;

2. представителството на интереси се осъществява по търговски начин за трети лица или

3. представителството на интереси е възложено срещу възнаграждение.

(2) Когато представителство на интереси се осъществява от неперсонифицирана група от лица, наличието на предпоставките по ал. 1 се преценява за всяко едно от тях.

(3) Дори да отговарят на някое от условията по ал. 1, не подлежат на вписване в Регистъра:

1. лицата, осъществяващи процесуално представителство по административни, съдебни и арбитражни производства и в рамките на това представителство;

2. участниците в работни групи и консултативни съвети, създадени от държавни органи, както и в изслушвания, организирани от Народното събрание, орган на изпълнителната власт или на местното самоуправление;

3. лицата, които по документирана покана от орган по чл. 5 предоставят информация или експертно мнение;

4. политическите партии, действащи в рамките на възложените им от Конституцията и законите функции;

5. регистрираните сдружения на работници и служители, когато осъществяват дейност в защита на техните интереси в областта на труда и социалното осигуряване;

6. регистрираните работодателски организации, действащи в защита на стопанските интереси на членовете си;

7. гражданите при упражняване на правото на събрания, митинги и манифестации по смисъла на Закона за събранията, митингите и манифестациите;

8. гражданите, упражняващи дейности по Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление;

9. представители на средствата за масова информация при осъществяване на тяхната дейност по събиране, разпространение или анализ на информация и новини;

10. представителите на регистрирани религиозни общности и институции, осъществяващи дейност, свързана с упражняване на правото на вероизповедание.

11. дипломатически и консулски представители на чужди държави, чуждестранни публични органи, публични международни организации, освен когато тези органи са представени от юридически лица, офиси или мрежи без дипломатически статут или от посредник.

(4) Преценка за изпълнение на задължението по ал. 1, т. 1 може да се направи и при съпоставяне на публикуваната информация в календарите на срещите по чл. 8, ал. 5.

Чл. 14. (1) За физическо лице по чл. 13, ал. 1 се вписват:

1. имена и ЕГН или ЛНЧ (дата на раждане) на чужденец;

2. данни за контакт;

3. сфера на дейност/ област на интерес;

4. ако е едноличен търговец или предприемач – брой лица, ангажирани за осъществяване на представителство на интереси.

(2) За юридическо лице по чл. 13, ал. 1 се вписват:

1. наименование, правна форма, ЕИК;

2. законни представители или други лица, упълномощени да представляват организацията (имена);

3. данни за контакт;

4. сферата на дейност/ област на интерес;

5. брой служители или ангажирани в друга правна форма лица, извършващи представителство на интереси.

(3) След или едновременно с първоначалното вписване, представителят на интереси по чл. 13, ал. 1 е длъжен да впише в Регистъра данни за всеки отделен проект, по който осъществява комуникация с лице или орган по чл. 5. Вписват се:

1. проект, по който работи представителят на интереси;

2. орган, пред когото защитава определени интереси;

3. ако регистрацията е на юридическо лице, посочват се данни на физическото лице, пряко извършващо представителството на интереси;

4. данни за възложителя (ако е относимо);

5. дали работи срещу възнаграждение, или не;

6. период, през който е осъществявано представителството на интереси.

(4) Вписването в Регистъра се осъществява в едномесечен срок от настъпване на някое от обстоятелствата по чл. 13, ал. 1.

(5) Лицата по чл. 13, ал. 1 са задължени да декларират достоверността на въведената информация.

(6) Промени във вписаните обстоятелства се отбелязват в 7-дневен срок от настъпването им.

Чл. 15. (1) Вписванията в Регистъра се извършват самостоятелно от лицата по чл. 13, ал. 1, без да подават заявление.

(2) Вписването се извършва лично от физическо лице и съответно от законния представител на юридическо лице. И в двата случая вписването може да бъде извършено от пълномощник, овластен с изрично писмено пълномощно.

(3) Лицето, извършващо вписването, се идентифицира с квалифициран електронен подпис. Пълномощникът представя пълномощно.

Чл. 16. Представителят на интереси може да заличи вписването си в Регистъра, когато преустанови извършването на дейността и в продължение поне на шест месеца за него не са били налице предпоставките по чл. 13, ал. 1.

Чл. 17. (1) Вписаният в Регистъра представител на интереси има право:

1. да получава информация от лицата и органите по чл. 5 за подготвяни проекти на нормативни актове в посочени в Регистъра области на интерес за лицето;

2. да бъде канен за участие в работни групи за изготвяне на проекти за нормативни актове, срещи и други форуми в областите на интерес;

3. да получава разрешения от държавни или общински органи и институции за достъп до обсъждания по въпроси, свързани с неговите обявени интереси, при условие че това не противоречи на разпоредбите на специалните закони и други нормативни актове, регламентиращи дейността на тези органи и институции.

(2) Юридическите лица, вписани в Регистъра, посочват в годишните си доклади за дейността сумата, изразходвана за представителство на интереси и нейните източници.

Чл. 18. (1) Регистърът осигурява възможност за извършване на справки чрез търсене по следните критерии:

1. имена; ЕГН; ЛНЧ на чужденец;
2. наименование, ЕИК, правна форма и вид на организацията;
3. сфера на дейност/ област на интерес.

(2) Регистърът осъществява обмен на данни с интернет страниците на органите и лицата по чл. 5, Портала за обществени консултации, поддържан от Министерския съвет и интернет страницата на Народното събрание, на която се публикуват предложенията по внесените законопроекти, при спазване на принципите на оперативна съвместимост.

(3) Регистърът поддържа автоматизирани интерфейси за осигуряване на свободен публичен достъп до информацията в машинночетим отворен формат.

Чл. 19. (1) Регистърът за прозрачност се създава и води от Сметната палата.

(2) Председателят на Сметната палата ежегодно до 30 април внася в Народното събрание доклад за функционирането на Регистъра и го публикува на интернет страницата на Сметната палата.

(3) Редът за вписване, заличаване и удостоверяване на факти и обстоятелства в Регистъра се определя в наредба, издадена от министъра на правосъдието след съгласуване със Сметната палата.

Чл. 20. Регистърът е публичен. Всеки има право на свободен и безплатен достъп до него посредством публичен интерфейс при спазване на изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.) и Закона за защита на личните данни.

Глава четвърта
АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 21. (1) Физическо лице, което извършва дейност по чл. 13, ал. 1, без да се впише в регистрира в законоустановения срок, се наказва с глоба в размер от 1000 до 2500 евро, а на юридическо лице се налага имуществена санкция в размер от 2500 до 7500 евро.

(2) При повторно нарушение по ал. 1 глобата, съответно имуществената санкция е в двоен размер.

(3) Глобите по ал. 1 и 2 се внасят в приход на държавния бюджет.

Чл. 22. (1) Актовете за установяване на нарушенията се съставят от упълномощени от председателя на Сметната палата длъжностни лица.

(2) Наказателните постановления се издават от председателя на Сметната палата.

(3) Наказателно постановление не се издава, ако нарушението бъде отстранено в 14-дневен срок от получаване на акта за установяване на нарушението от нарушителя.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Допълнителна разпоредба

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Осъществяване на представителство на интереси редовно по занятие“ означава осъществяване на поне девет контакта с лице по чл. 5, проведени от едно физическо лице или от различни лица за едно юридическо лице, за период от три месеца. Адресирането на изявление до повече от едно лица се смята за един контакт.

2. „По търговски начин“ означава, че обемът на представителството на интереси е такъв, че изисква специална организация, както и ангажиране на допълнителни материални и човешки ресурси за осъществяването й.

3. „Свързаност“ по смисъла на чл. 11 е налице между лицата, посочени в §1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. През първата година от функционирането на Регистъра по чл. 12 не се налагат глоби и имуществени санкции по чл. 21.

§ 3. В тримесечен срок от влизането в сила на закона министърът на правосъдието, съгласувано със Сметната палата, издава наредбата по чл. 19, ал. 3.

§ 4. Регистърът по чл. 12 се създава в шестмесечен срок от издаване на наредбата по чл. 19, ал. 3, като председателят на Сметната палата издава заповед за неговата готовност. Заповедта се публикува на интернет страницата на Сметната палата.

§ 5. В шестмесечен срок от влизането в сила на закона органите по чл. 5 приемат етични правила за осъществяване на представителство на интереси.

§ 6. Член 7, ал. 4, чл. 8, ал. 5, чл. 9 и чл. 12 – 22 влизат в сила девет месеца след обнародването на закона в „Държавен вестник“.